

Miesięcny
Indeks
Koniunktury

GRUDZIEŃ 2023

WARSZAWA

MIAK

Miesięcny Indeks Koniunktury

grudzień 2023

Polski
Instytut
Ekonomiczny

BGK
BANK GOSPODARSTWA
KRAJOWEGO

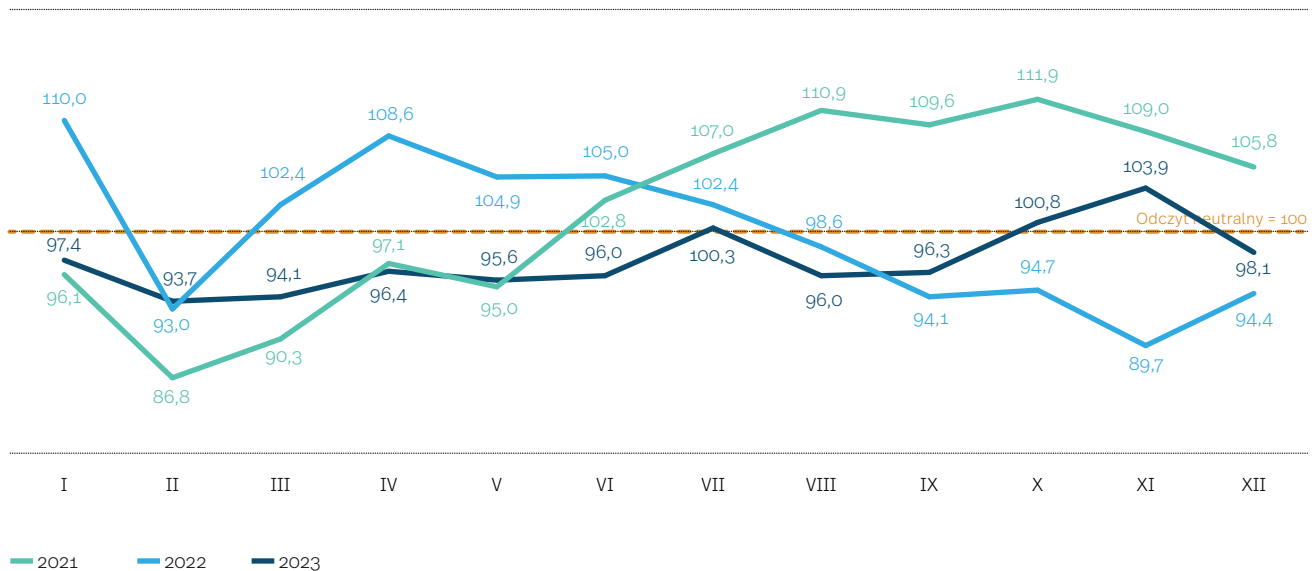
Prezentujemy wyniki badań koniunktury przeprowadzonych wśród polskich przedsiębiorstw w dniu 04.12.2023 r. przez Polski Instytut Ekonomiczny i Bank Gospodarstwa Krajowego.

Wyniki posłużyły do wyznaczenia poziomu Miesięcznego Indeksu Koniunktury (MIK) dla wszystkich przedsiębiorstw oraz w grupach wyznaczonych przez wielkość (liczba zatrudnionych) i branżę reprezentowaną przez przedsiębiorstwa.

Prezentujemy też odpowiedzi przedsiębiorców oceniające bariery prowadzenia działalności oraz dostępność do zewnętrznych źródeł finansowania. Pytanie, które zadaliśmy dodatkowo dotyczy przewidywań przedsiębiorców co do kształtowania się niektórych zjawisk społeczno-gospodarczych w 2024 r.

Grudniowy MIK = 98,1

MIK zestawienie comiesięczne

MIK spadł w grudniu o 5,8 pkt. do poziomu 98,1 pkt. Jest to już dziewiąty odczyt MIK w br., w którym wskaźnik koniunktury jest poniżej poziomu neutralnego (100,0), co oznacza przewagę nastrojów negatywnych wśród przedsiębiorców. W 2023 r. tylko w lipcu, październiku i listopadzie MIK osiągnął poziom powyżej 100,0 pkt. Grudniowy MIK jest o 4,4 pkt. wyższy od najniższej wartości MIK w br., odnotowanej w lutym (93,7 pkt.), i o 3,7 pkt. wyższy od ubiegłorocznego odczytu grudniowego (94,4 pkt.), który również odzwierciedlał przewagę nastrojów negatywnych wśród przedsiębiorców.

O spadku MIK w grudniowym odczycie zdecydowała przewaga negatywnych ocen w komponentach: wartość sprzedaży, nowe zamówienia, inwestycje i moce produkcyjne. Wszystkie one miały wartości wskaźników poniżej poziomu neutralnego. Wynagrodzenia, płynność finansowa i zatrudnienie osiągnęły poziom powyżej 100,0 pkt., ale tylko w pierwszym z komponentów odnotowaliśmy poprawę odczytu m/m.

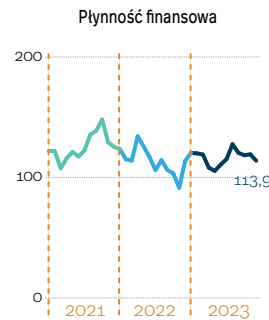
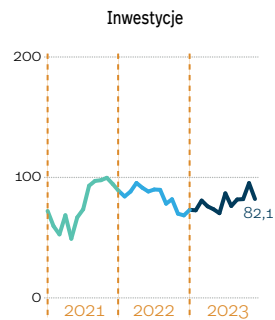
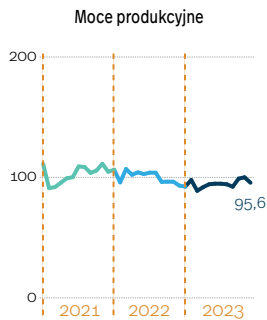
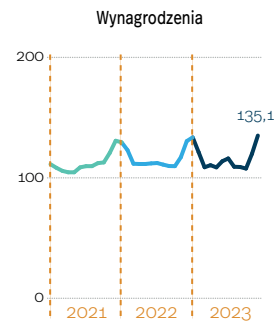
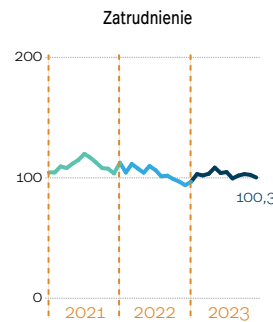
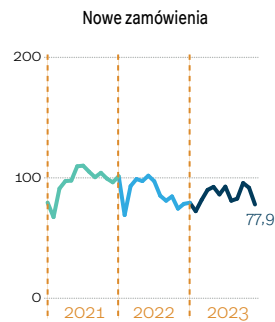
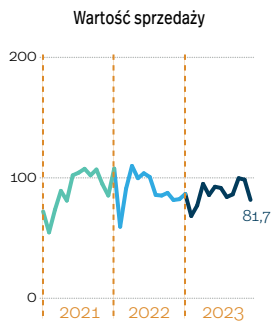
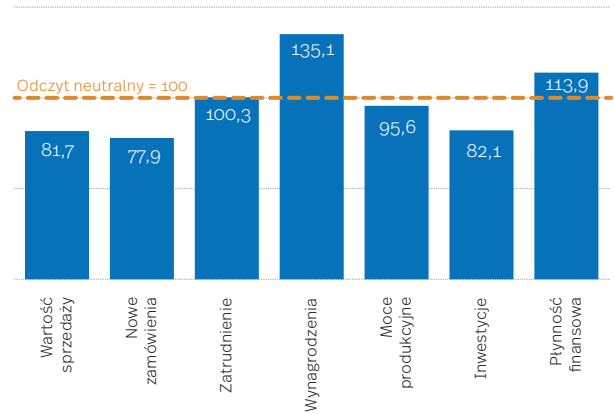

MIK według komponentów

Cztery komponenty MIK znalazły się poniżej poziomu neutralnego, a w przypadku dwóch z nich wystąpiły też duże spadki m/m. Należą do nich nowe zamówienia (77,9 pkt.; spadek m/m o 13,9 pkt.) i wartość sprzedaży (81,7 pkt.; spadek m/m o 16,8 pkt.), które od początku 2023 r. pozostają poniżej poziomu neutralnego. Wskazuje to na utrzymującą się krytyczną ocenę popytu przez przedsiębiorców. W grudniowym odczycie **nastąpiło pogorszenie m/m wartości wskaźnika inwestycji** (spadek o 13,2 pkt.), który również od początku 2023 r. pozostaje poniżej 100,0 pkt. Wielkość popytu na produkty i usługi nie wymusza zwiększania mocy produkcyjnych. Znajduje to wyraz w wartości tego komponentu, który już jedenasty miesiąc (z wyjątkiem listopada) jest poniżej poziomu neutralnego.

Wysoką wartość powyżej poziomu neutralnego widać w **wynagrodzeniach (135,1 pkt.)**, które w grudniowym odczycie, jako **jedyny komponent MIK, wzrosły m/m (o 15,2 pkt.)**, na co prawdopodobnie wpłynął zapowiedziany wzrost minimalnego wynagrodzenia w kraju od stycznia 2024 r. **Utrzymuje się pozytywna ocena płynności finansowej firm**, która jest powyżej 100,0 pkt. od początku br., choć w grudniowym odczycie odnotowała spadek m/m o 5,3 pkt.

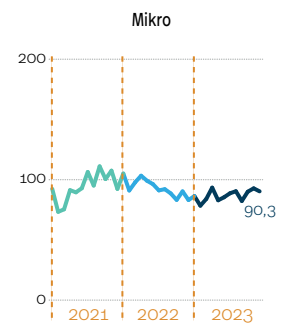
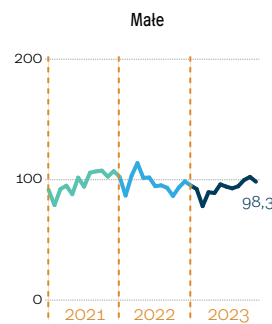
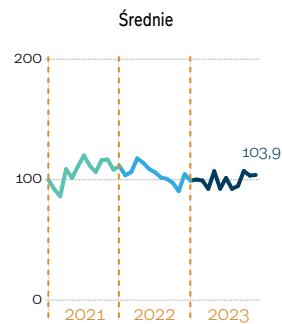
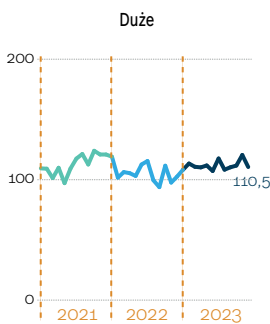
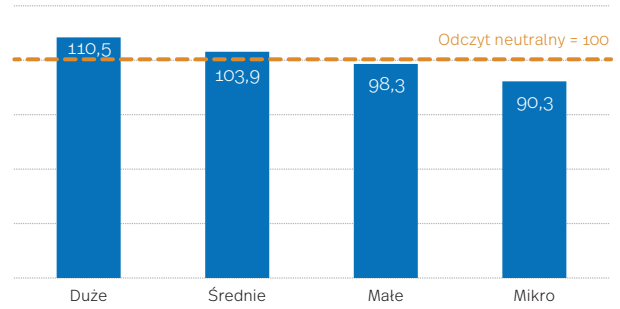
Przeważa pozytywna ocena komponentu zatrudnienia, ale już drugi kolejny miesiąc ze spadkiem m/m (odpowiednio o: 0,6 pkt. i 2,2 pkt.), co może wynikać z podejmowanej w firmach optymalizacji zatrudnienia w związku z rosnącymi kosztami, w tym pracowniczymi.

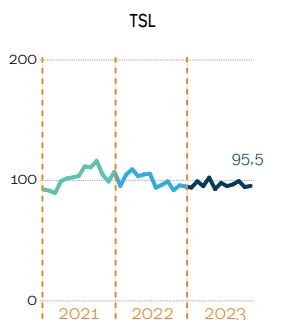
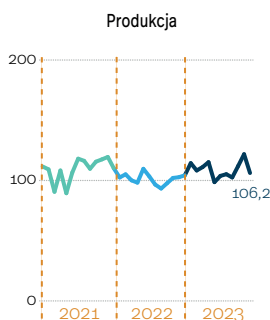
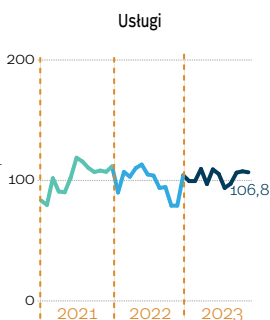
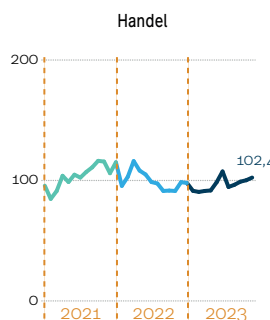
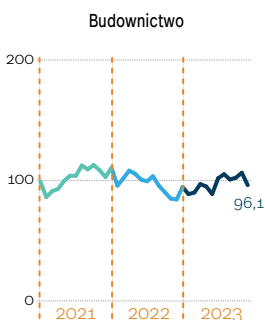
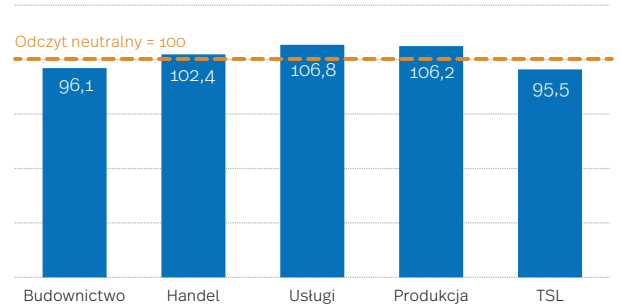
MIK według wielkości przedsiębiorstw

Grudzień przyniósł pogorszenie nastrojów w większości przedsiębiorstw. Jedynie wśród średnich firm odnotowano nieznaczną ich poprawę m/m (o 0,5 pkt.). Pozytywne nastroje przeważają w dużych firmach (110,5 pkt.), mimo odnotowanego spadku m/m (o 10 pkt.), oraz w średnich (103,9 pkt.). Wśród małych i mikroprzedsiębiorstw dominują negatywne nastroje (odpowiednio 98,3 pkt. i 90,3 pkt.). Na wysoki poziom MIK w dużych firmach wpłynęły pozytywne odczyty dotyczące inwestycji w aktywa materialne i niematerialne, płynności finansowej oraz planów wzrostu wynagrodzenia. Z kolei niska wartość wskaźnika MIK dla małych i mikroprzedsiębiorstw jest konsekwencją przewagi firm notujących spadki m/m wartości sprzedaży i nowych zamówień nad firmami notującymi wzrosty, a także przewagi przedsiębiorstw nieinwestujących nad inwestującymi.

MIK według branż

W grudniowym pomiarze MIK pozytywne nastroje przeważają w przedsiębiorstwach usługowych (106,8 pkt.), produkcyjnych (106,2 pkt.) i handlowych (102,4 pkt.). Wzrost wartości MIK odnotowały firmy handlowe (o 2,2 pkt.), na co wpłynęła wysoka samoocena płynności finansowej oraz pozytywne odczyty dotyczące wzrostu poziomów wynagrodzenia i zatrudnienia. W branży TSL kolejny miesiąc przeważają negatywne nastroje (95,5 pkt.), mimo odnotowanego wzrostu m/m (o 1 pkt.). Z kolei przedsiębiorstwa produkcyjne odnotowały spadek m/m wartości MIK (o 15,6 pkt.), na co wpłynęła przewaga firm notujących spadki m/m wartości sprzedaży i nowych zamówień nad firmami notującymi wzrosty, a także przewaga firm planujących zwolnienia pracowników nad planującymi zatrudnienie nowych pracowników. Pogorszenie nastrojów w budownictwie (96,1 pkt.; spadek m/m o 10,3 pkt.) wynika z przewagi negatywnych ocen dotyczących wartości sprzedaży, liczby nowych zamówień, poziomu inwestycji oraz samooceny płynności finansowej.

Komentarz PIE

Grudniowy MIK zamyka tegoroczne odczyty wskaźnika, który w 2023 r. tylko trzy razy osiągnął poziom nieznacznie powyżej neutralnego (100 pkt.). Świadczy to o przewadze pesymistycznych nastrojów wśród przedsiębiorców w kończącym się roku, który cechowały: wysoka inflacja, wysokie stopy procentowe, rosnące koszty pracownicze i ceny energii, a także duża niepewność sytuacji gospodarczej.

Jednocześnie w ostatnich miesiącach br. odczyty MIK były wyższe niż w analogicznych miesiącach 2022 r. Świadczy to o polepszającej się koniunkturze gospodarczej. Fakt ten potwierdzają też inne wskaźniki makroekonomiczne dla Polski z końca 2023 r. Daje to nadzieję, że 2024 r. pod wieloma względami będzie lepszy dla przedsiębiorców.

Z grudniowego odczytu MIK wynika, że co trzeci przedsiębiorca planuje w 2024 r. podwyżki wynagrodzeń. W branżach: handlowej, produkcyjnej i w usługach odsetek ten wzrasta nawet do 40 proc. Ma to oczywiście związek z podwyższeniem płacy minimalnej od stycznia 2024 r. W tej sytuacji barierą, która najbardziej doskwiera firmom są rosnące koszty pracownicze, na które w grudniu wskazuje blisko 70 proc. przedsiębiorców. Jednocześnie płynność finansowa przedsiębiorstw nie jest zagrożona. Ponad połowa firm wskazuje, że posiada środki finansowe, które pozwolą na funkcjonowanie firmie co najmniej przez 3 miesiące. Wysokie koszty pracownicze nie przekładają się też na decyzje o zwolnieniach pracowników – 80 proc. chce utrzymać poziom zatrudnienia, a około połowa przedsiębiorstw wskazuje na niedostępność pracowników.

Polscy przedsiębiorcy wchodzi w 2024 r. przede wszystkim z obawami dotyczącymi podwyżek cen energii – aż 80 proc. firm uważa, że ceny nośników energii w 2024 r. wzrosną. Nieco mniejsze obawy dotyczą inflacji, chociaż 57 proc. przedsiębiorców przewiduje jej wzrost w nadchodzącym roku. Według przedsiębiorców, sytuacja geopolityczna w przyszłym roku może być trudna – ponad połowa firm uważa, że w 2024 r. nie skończy się wojna w Ukrainie.

Biorąc pod uwagę wyniki ostatniego badania MIK można wysnuć wniosek, że przedsiębiorcy wchodzi w nowy rok z lepszymi nastrojami niż w grudniu 2022 r., ale jednocześnie są pełni obaw i mają świadomość trudności funkcjonowania w niepewnej sytuacji gospodarczej.

dr Katarzyna Dębowska
Kierownik Zespołu
Foresightu Gospodarczego PIE

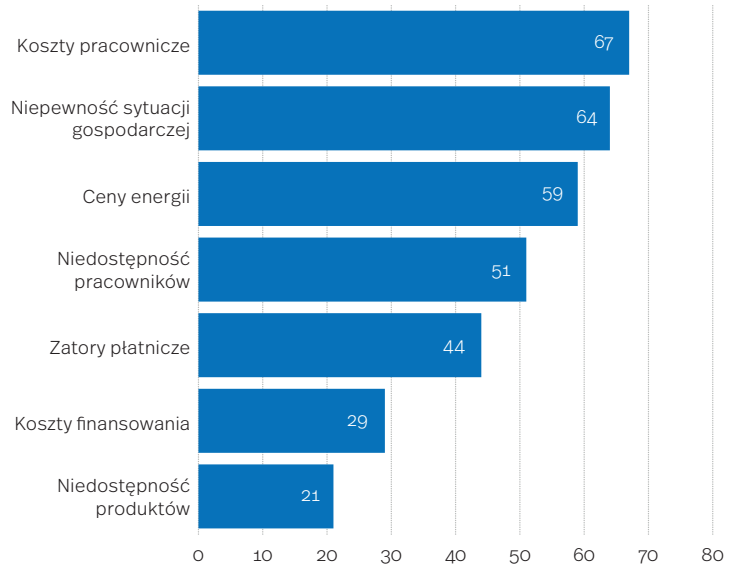

Comiesięczny monitoring nastrojów polskich przedsiębiorstw w grudniu 2023 r. – wybrane wyniki badań ankietowych (w proc. odpowiedzi)

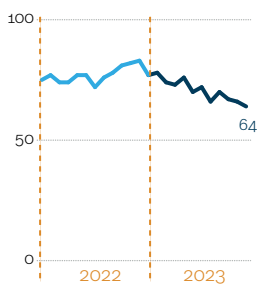
Proszę ocenić znaczenie poszczególnych barier w działalności Państwa przedsiębiorstwa. Ocenę proszę podać w skali 5-stopniowej, gdzie 1 oznacza bardzo małe znaczenie, a 5 – bardzo duże znaczenie, 0 – bariera nie występuje ze względu na specyfikę firmy.

W grudniu główną barierą utrudniającą działalność firmom były rosnące koszty pracownicze (67 proc. wskazań; wzrost o 1 pkt. proc. m/m). Na kolejnym miejscu znalazła się niepewność sytuacji gospodarczej, na którą wskazało 64 proc. firm (spadek o 2 pkt. proc. m/m). Trzecią barierą najbardziej doskwierającą firmom były rosnące ceny energii (59 proc.; spadek o 3 pkt. proc. m/m). Nieco ponad połowa firm narzekała na niedostępność pracowników (51 proc.; wzrost o 1 pkt. proc. m/m). Nieznacznie spadł udział firm skarżących się na zatory płatnicze (44 proc.; spadek o 2 pkt. proc. m/m), rosnące koszty finansowania (29 proc.; spadek o 1 pkt. proc. m/m) i niedostępność produktów (21 proc.; spadek o 2 pkt. proc. m/m).

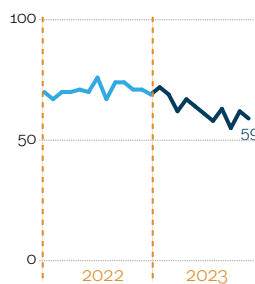
Firmy działające w branży produkcyjnej w grudniu najczęściej skarżyły się na trzy główne bariery prowadzenia działalności gospodarczej: rosnące koszty pracownicze (72 proc.), niepewność sytuacji gospodarczej (71 proc.) i rosnące ceny energii (69 proc.). Niedostępność pracowników stanowiła problem przede wszystkim w branży budowlanej (64 proc.). Firmy działające w branży TSL częściej niż inne narzekały na zatory płatnicze (56 proc.) i rosnące koszty finansowania (32 proc.). Na niedostępność produktów najczęściej wskazywały firmy usługowe (27 proc.).

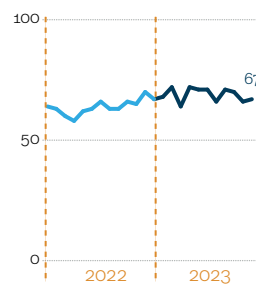
Niepewność sytuacji gospodarczej

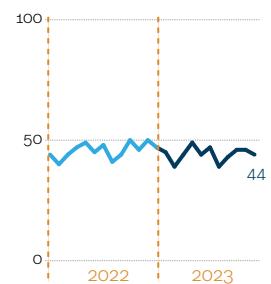
Ceny energii

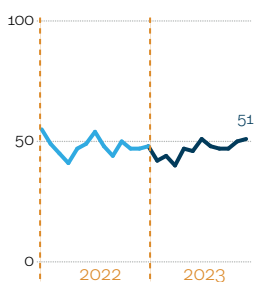
Koszty pracownicze

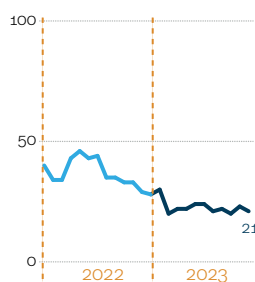
Zatory płatnicze

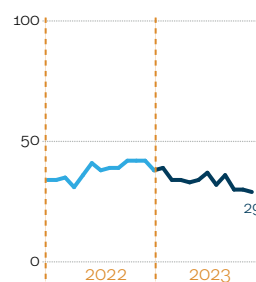
Niedostępność pracowników

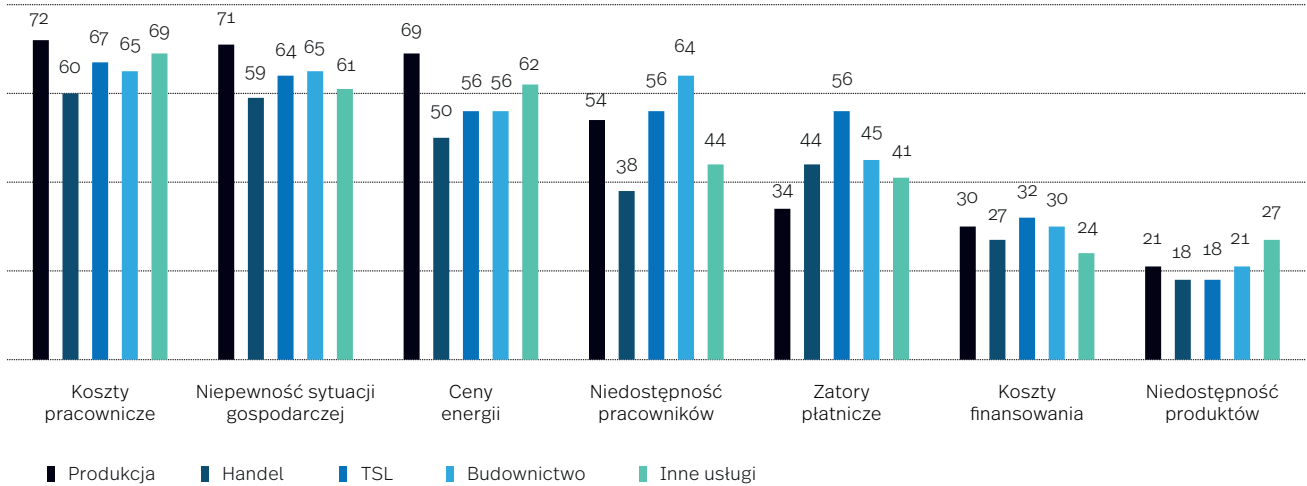
Niedostępność produktów

Koszty finansowania

Firmy uznające daną barierę za ważną lub bardzo ważną (w proc.)

Prosimy o ustosunkowanie się do stwierdzeń dotyczących sytuacji społeczno-gospodarczej Polski w przyszłym, 2024 r. (proc. wskazań na odpowiedzi „zgadzam się” i „zdecydowanie zgadzam się”)

Ceny nośników energii

Aż 81 proc. firm przewiduje, że w 2024 r. wzrosną ceny nośników energii. Ponad jedna trzecia badanych jest o tym przekonana, a 45 proc. raczej się z taką prognozą zgadza. Gdy pytaliśmy w styczniu o przewidywania na 2023 r., to odsetek spodziewających się wzrostu kosztów energii był jeszcze większy (87 proc.).

Inflacja

Mniej niż 60 proc. firm uważa, że w 2024 r. wzrośnie inflacja. W styczniu 2023 r. wzrostu inflacji spodziewało się aż 80 proc. firm.

Stopy procentowe

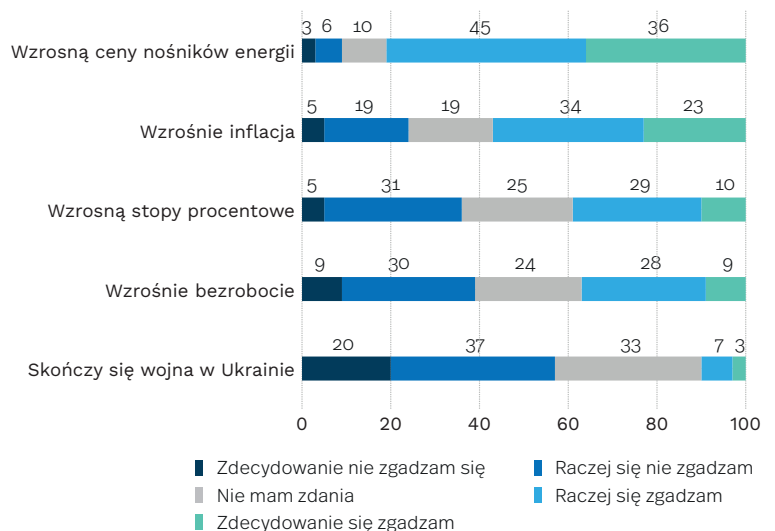
Wzrost stóp procentowych w 2024 r. przewiduje 39 proc. badanych, ale 36 proc. jest zdania przeciwnego. W styczniu 2023 r. wzrostu stóp procentowych spodziewało się aż 64 proc. badanych.

Bezrobocie

W grudniu aż 39 proc. badanych jest zdania, że bezrobocie w 2024 r. nie wzrośnie, ale tylko nieco mniej (37 proc.) spodziewa się jego wzrostu. Na początku 2023 r. prognozy dotyczące bezrobocia były mniej optymistyczne. Wzrostu bezrobocia w 2023 r. spodziewało się aż 64 proc. firm.

Wojna w Ukrainie

Najbardziej pesymistyczne prognozy dotyczą wojny w Ukrainie. Zdecydowanie największą część (57 proc.) stanowią respondenci nie przewidujący końca wojny w nadchodzącym roku. Pewnych, że wojna nie skończy się w 2024 r. jest 20 proc. badanych, a 37 proc. nie wyklucza, że tak będzie. Tylko 10 proc. liczy, że koniec tej wojny nastąpi w przyszłym roku. Jeszcze w styczniu 2023 r. taką optymistyczną wizję podzielało 24 proc. ankietowanych.

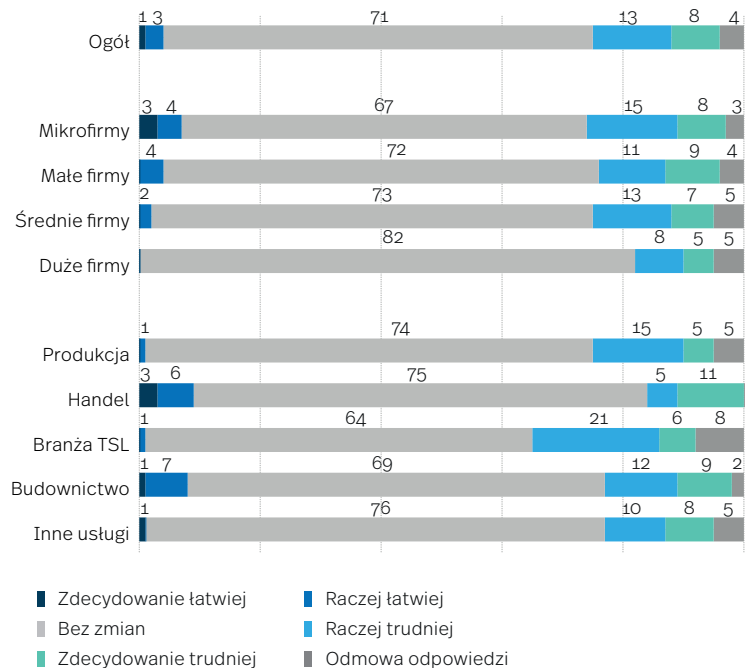

Jak zmienił się w Państwa firmie dostęp do finansowania zewnętrznego w ostatnich trzech miesiącach?

W grudniu odsetek przedsiębiorców zgłaszających pogorszenie dostępu do finansowania zewnętrznego w ostatnich trzech miesiącach wyraźnie wzrósł (21 proc.; wzrost o 5 pkt. proc. m/m). Jeszcze w październiku i listopadzie odsetek narzekających na dostęp do kredytów systematycznie spadał (jednak we wrześniu wynosił 26 proc.).

Oprócz dużych firm, pozostałe grupy odnotowały wzrost odsetka wskazujących na utrudnienia w dostępie do finansowania zewnętrznego. Wyraźnie jest to widoczne w mikrofirmach. W listopadzie było ich 17 proc., w grudniu jest 23 proc. Ale również w mikrofirmach jest więcej m/m wskazań na poprawę dostępu do kredytów (w listopadzie było 4 proc., w grudniu jest 7 proc.).

Na pogorszenie dostępu do finansowania zewnętrznego najbardziej narzeka w grudniu sektor TSL (wzrost o 8 pkt. proc. m/m do 27 proc.). W pozostałych branżach niezadowolonych jest również więcej niż w listopadzie. Jedynie w usługach odsetek narzekających spadł o 5 pkt. proc. (do 18 proc.).

Komentarz BGK

Grudniowy MIK wypadł zaskakująco słabo. Bardziej niż można było oczekiwać, ze względu na sezonowe uwarunkowania, obniżyły się składowe sprzedaży oraz nowych zamówień. Zanegowany został również silny wzrost agregatu obserwowany w listopadzie. Nieco w kontrze do rysowanej przez MIK koniunktury zachował się komponent zatrudnienia, który osiągnął najwyższy poziom w historii badania. W podziale na wielkość przedsiębiorstw kondycja małych firm była względnie słaba i pogorszyła się zarówno w relacji m/m, jak i r/r. W badanych branżach nadal widać przedłużające się trudności popytowe w TSL. Z kolei, po rekordowym wyniku przetwórstwa przemysłowego w ub.m., grudniowy rezultat w tym sektorze sugeruje ochłodzenie koniunktury, mimo że indeks utrzymał się powyżej 100 pkt.

Sporo obaw wśród przedsiębiorców wyłania się z odpowiedzi na pytanie dodatkowe. Prawie 40 proc. ankietowanych ocenia, że stopy procentowe będą rosły, co w tym momencie wydaje się być bardzo mało prawdopodobne. Ponad połowa ankietowanych ocenia, że presja inflacyjna będzie rosnąć, choć ceny producentów sukcesywnie spadają, a dynamiki miesięczne CPI w większości krajów rozwiniętych oraz rozwijających się są coraz niższe.

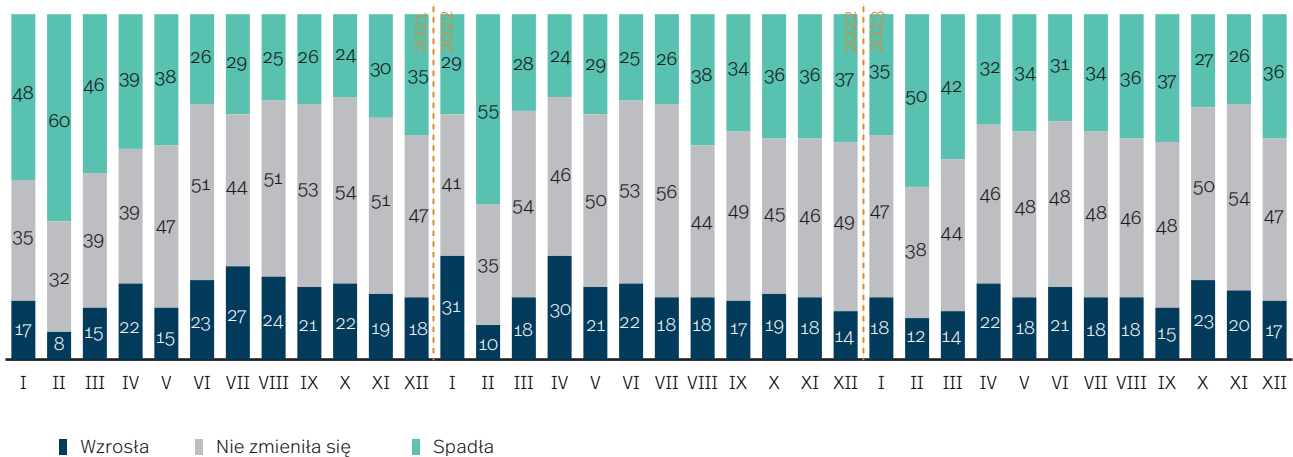
Można przypuszczać, że słaby wynik indeksu MIK na zakończenie roku może wynikać z czynników jednorazowych, szczególnie że komponent prognostyczny utrzymał się na relatywnie wysokim poziomie. Natomiast powtórzenie niskiego odczytu w styczniu może zwiększyć niepewność co do tempa odbudowy krajowej koniunktury w kolejnych miesiącach 2024 r.

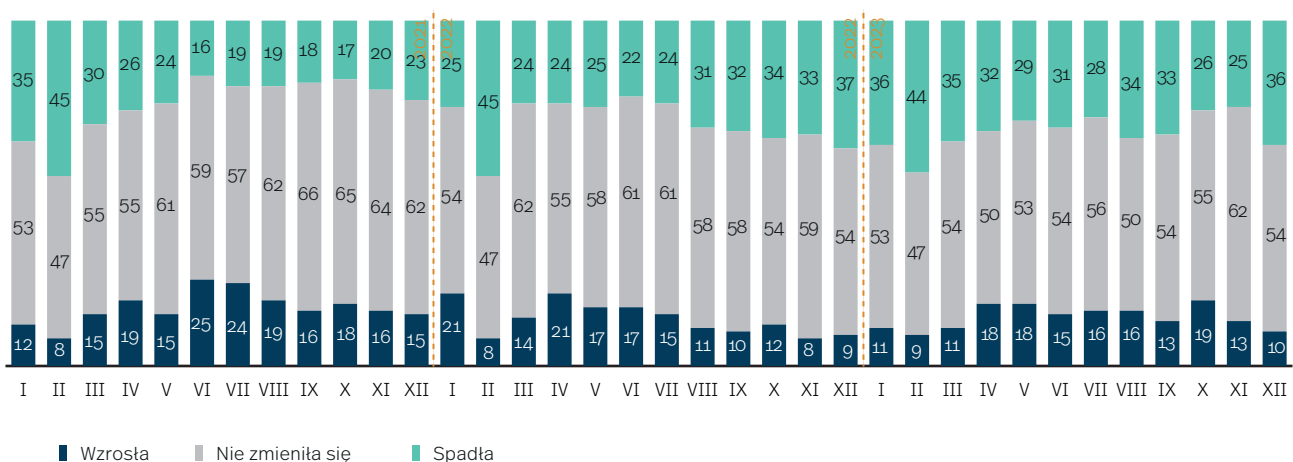
Marcin Lipka
Ekspert ds. analiz rynków
Departament Badań i Analiz BGK

Comiesięczny monitoring nastrojów polskich przedsiębiorstw – grudzień 2023 r. – wykresy wyników badań ankietowych przedsiębiorstw (w proc. odpowiedzi)

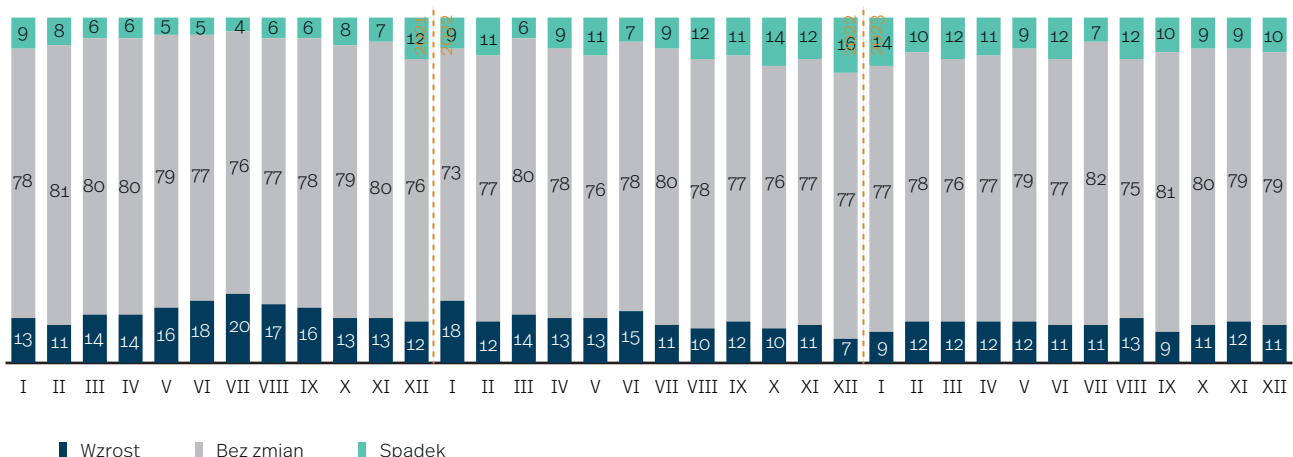
Czy w ostatnim miesiącu zmieniła się łączna wartość sprzedaży w Państwa firmie? Prosimy o podanie szacunkowej zmiany w porównaniu do poprzedniego miesiąca.

Czy w ostatnim miesiącu zmieniła się liczba nowych zamówień w Państwa firmie? Prosimy o podanie szacunkowej zmiany w porównaniu do poprzedniego miesiąca.

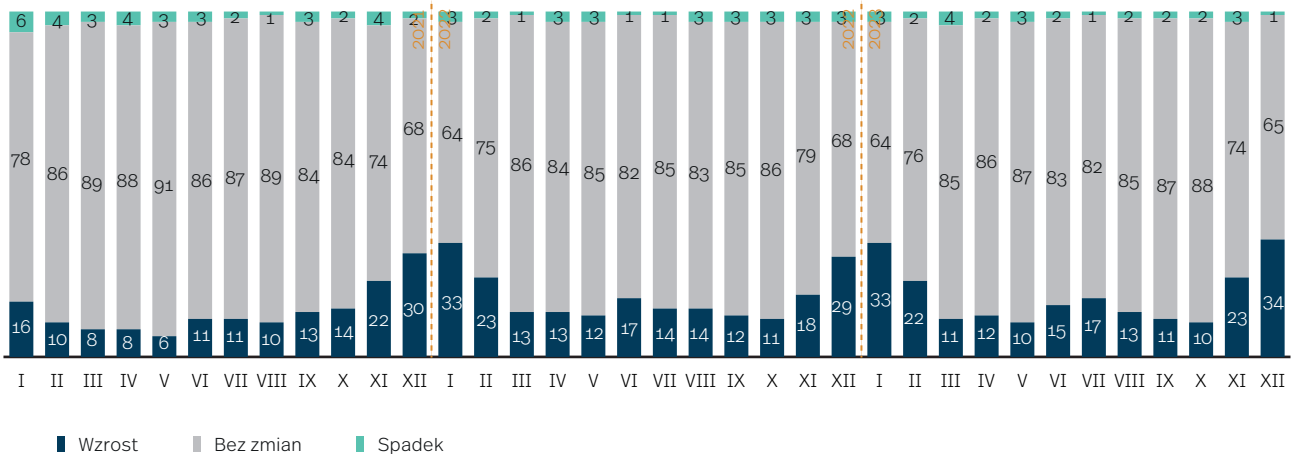

Jakie zmiany poziomu zatrudnienia firma planuje w najbliższych trzech miesiącach?

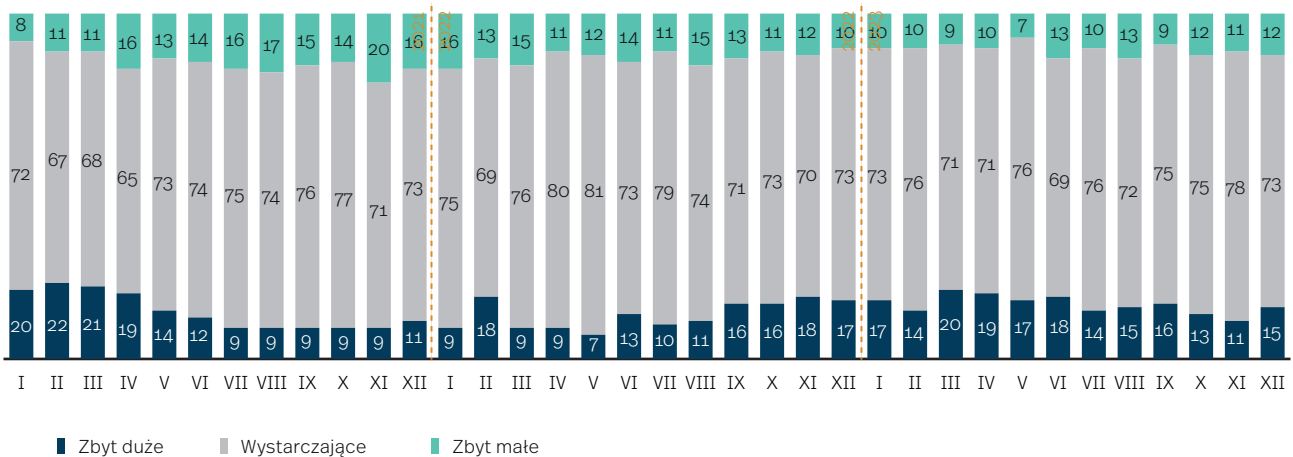

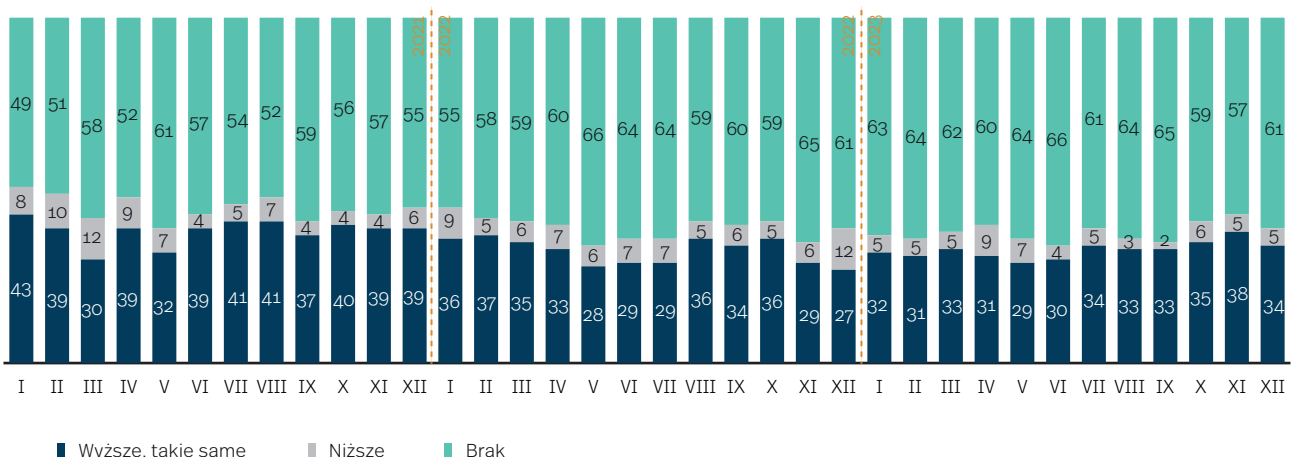
Jakie zmiany poziomu wynagrodzeń firma planuje w najbliższych trzech miesiącach?

Przy posiadanym portfelu zamówień i przewidywanych na najbliższy miesiąc zmianach popytu, aktualne moce produkcyjne (np. pracownicy, budynki, maszyny i urządzenia techniczne, środki transportu itp.) Państwa przedsiębiorstwa są:

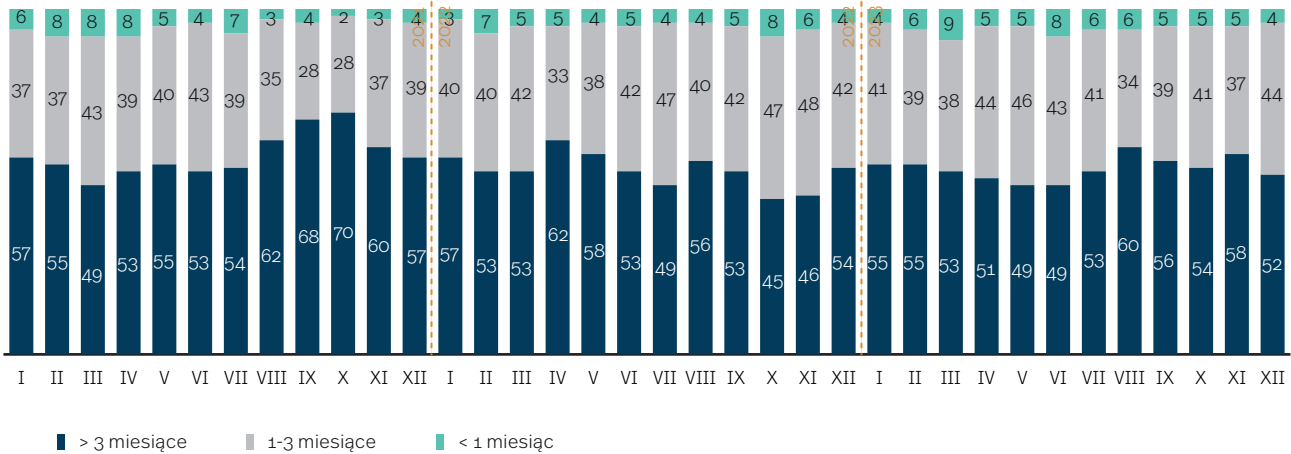

Czy Państwa przedsiębiorstwo poniosło wydatki na inwestycje w aktywa materialne (np. zakup maszyn, urządzeń, środków transportu, budowa i modernizacja budynków oraz budowli itp.) lub niematerialne (np. wydatki na badania i rozwój – B+R, prawa własności intelektualnej, analizy rynkowe, inwestycje w kapitał ludzki) w ostatnich trzech miesiącach i jaki był poziom tych wydatków względem poprzednich trzech miesięcy?

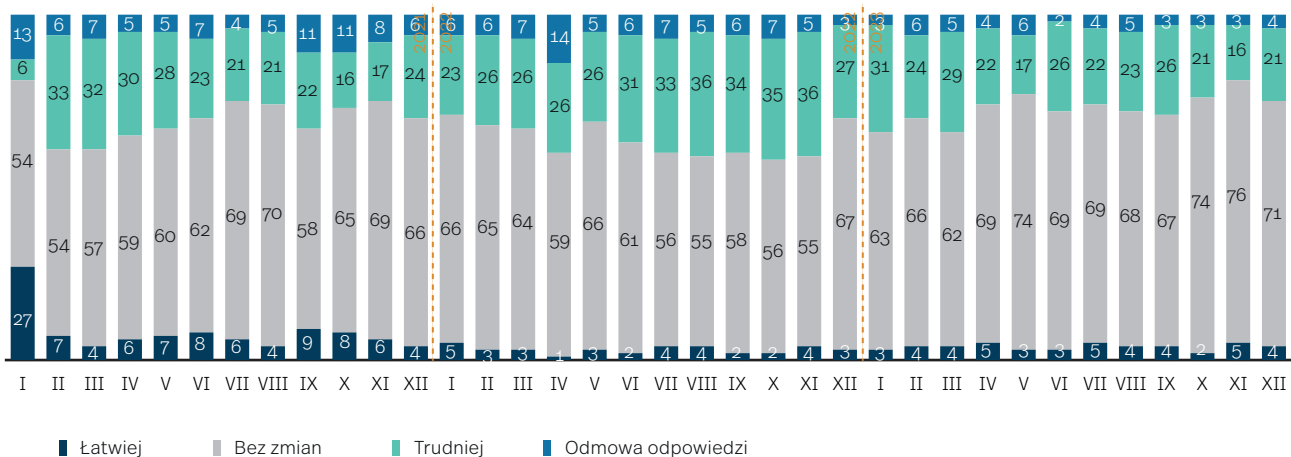

Jak oceniają Państwo obecną płynność finansową przedsiębiorstwa? Czy jest ona wystarczająca na funkcjonowanie firmy przez:

Jak dla Pana/i firmy zmienił się w ostatnich trzech miesiącach dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania (np. kredyty, obligacje, leasing, factoring). Czy jest ...

Nota metodologiczna

Miesięczny Indeks Koniunktury (MIK) jest narzędziem do badania nastrojów gospodarczych przedsiębiorstw w Polsce, opracowanym przez Polski Instytut Ekonomiczny oraz Bank Gospodarstwa Krajowego.

MIK powstaje co miesiąc na podstawie pomiarów dokonanych w siedmiu kluczowych obszarach działalności przedsiębiorstw: wartość sprzedaży, nowe zamówienia, zatrudnienie, wynagrodzenia, moce produkcyjne, wydatki inwestycyjne, sytuacja finansowa.

Poziomy liczbowe MIK obliczamy na podstawie wyników badań ankietowych przeprowadzanych na reprezentatywnej próbie 500 przedsiębiorstw, w czterech kategoriach wielkościowych i pięciu branżowych.

Poziomy MIK przyjmują wartości z przedziału $<0;200>$, a punkt odniesienia wskaźnika stanowi odczyt 100, który jest poziomem neutralnym.

Autorzy opracowania

Katarzyna Dębowska, Urszula Kłosiewicz-Górecka, Andrzej Kubisiak, Jędrzej Lubasiński, Maciej Miniszewski, Anna Szymańska, Paweł Śliwowski, Aleksandra Wejt-Knyżewska, Katarzyna Zybortowicz

Polski Instytut Ekonomiczny

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny *think tank* ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, handel zagraniczny, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Bank Gospodarstwa Krajowego

Bank Gospodarstwa Krajowego to polski bank rozwoju – jedyna taka instytucja w Polsce. Bank aktywnie wspiera zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy kraju. Realizując strategiczne projekty rozwojowe finansuje m.in. największe inwestycje infrastrukturalne, zwiększa dostęp Polaków do mieszkań oraz pobudza przedsiębiorczość polskich firm w kraju i za granicą. Jest inwestorem w funduszach, których aktywami zarządza Polski Fundusz Rozwoju. Pracownicy banku mają wysokie kompetencje w realizacji projektów służących rozwojowi kraju.

Dbając o zrównoważony rozwój kraju, Bank jest obecny w każdym regionie Polski. W 2018 r. rozpoczął ekspansję, otwierając przedstawicielstwa zagraniczne, które dziś działają już w Brukseli, Frankfurtzie i Londynie. BGK ma unikalne doświadczenie w finansowaniu, inwestowaniu, udzielaniu poręczeń i gwarancji oraz dystrybucji funduszy unijnych. Odgrywa znaczącą rolę w realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, która jest kluczowym dokumentem w polityce gospodarczej Polski.

Podstawą działalności BGK jest odpowiedzialny, etyczny i zrównoważony biznes, dlatego Bank podejmuje wiele inicjatyw promujących przedsiębiorczość, innowacje, ekologię oraz uczciwe traktowanie pracowników, partnerów i klientów.

